

МОДИФІКАЦІЯ КУРТУАЗНИХ КОДІВ У ЛІРИЦІ О. БЛОКА

(Попівщя В.В. студент, магістрант)
БДПУ, м. Бердянськ, Україна

Актуальність нашого дослідження обумовлена значим інтересом сучасників до переломних та суперечливих періодів історії та культури. У ХХІ з'явилися нові концепції у медієвістиці, актуальності набувають дослідження рецепції культури середньовіччя її переосмислення та трансляції в мистецтві пізніших культур, у тому числі у романтичному і символістському напрямках літератури.

Дослідники творчості видатного символіста О. Блока відзначали його чималу зацікавленість різними культурними епохами і традиціями. В. Жирмунський, Т. Ігошева, Д. Максимов, Д. Магомедова, З. Мінц, І. Приходько, вивчали середньовічний контекст його творчості. Однак, тема модифікації куртуазних образів і мотивів у творчості О. Блока все ще залишається маловивченою.

Мета – виходячи з визнання типологічної подібності культур російського символізму і європейського середньовіччя, визначити характер і ступінь модифікації куртуазних кодів у ліриці О. Блока.

Лицарська література виникла і досягла розквіту в XI-XIII ст. У цей період середньовічна світська література також характеризувалася значним розвитком. Згадану літературу називають також куртуазною (від фр. *court* – двір).

Символізм сприйняв середньовіччя не тільки як культурну стилізацію, як комплекс мотивів і образів, але перш за все як світоглядно подібну культуру. Середньовічна куртуазна культура і культура російського символізму належать до особливої категорії культур, загальною визначальною рисою яких служить символічне мислення. Воно, в поєднанні з певними філософськими поглядами і етичними установками призводить до формування культури особливого типу, характерними ознаками якої є символізм мислення, ідеалістичний світогляд, ритуали і таїнства, «моральний» дуалізм [1, с. 22].

Інтерес О. Блока до середньовіччя проявився перш за все в цілісній системі образів і мотивів «Віршів про Прекрасну Даму», драми «Троянда і Хрест», а також в перекладі поеми Рютбефа «Дійство про Теофіля».

Дослідження дозволило виділити групу концептуальних, філософських мотивів у поета; серед них такі, як: Доля, Людина, Поет, Радість і Страждання. Вони відзначаються тим, що відігравали для О. Блока важливу роль як у ранній ліриці, так і під час створення драми «Троянда і Хрест».

Ці теми також допомагає розкрити наступна група суто куртуазних мотивів, до яких належать Лицар з Дамою, Лицар бідний, Троянда, Хрест, океан, в'язниця, щит, меч, весна, холод, сніг. До стійких образів, що дозволяють відтворити середньовічну атмосферу належать: замок, вежа, рів, кущі троянд, корона.

Чистота та піднесеність куртуазного кохання знаходять вираження у частому порівнянні коханої з білим лебедем. Тим самим героїня постає перед нами в піднесеному образі незайманої, витонченої краси.

Аналіз значущих з точки зору наявності куртуазної символіки текстів, дозволив дійти висновку, що відповідна атрибутика допомагала поетові уникнути «сучасності», що робило твори більш «універсальними», «позачасовими». Використовуючи середньовічні мотиви, О. Блок не мав на меті відтворити характерні для цієї епохи культурні традиції, а прагнув показати життєвість її ідеалів, досягнути ступінь їх відповідності вимогам сучасності.

Література

1. Игошева Т.В. Ранняя лирика А. А. Блока (1898 – 1904): поэтика религиозного символизма / Т.В. Игошева. – М.: Глобал Ком., 2013. – 400с.